

O‘T PUFAGI KASSALIQLARINI OLDINI OLISH VA DAVOLASH USULLARI

Eraliyev Oblaqul Botirovich.

o‘qituvchisi, Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi
jamoat salomatligi texnikumi

Aliyeva Madinabonu Nosiraliyevna,

Ismoilova Shaxlo Shoakbar qizi.

o‘qituvchilari, Samarqand Abu Ali ibn Sino nomidagi
jamoat salomatligi texnikumi

Annotatsiya:

Bugungi kunda o‘t tosh kasalliklari bilan kasallanish ko‘p kuzatilmoqda. Ushbu maqolada o‘t tosh kasalliklarini keltirib chiqaruvchi omillar, davolash va ularning oldini olish haqida ma’lumotlar keltirib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: Tosh kasalliklari, safro, gaz (meteorizm), xolangit, tikanlar, xolesistit, xolitsistektomiya, postkoletsistektomiya, operativ va konservativ davolash.

METHODS OF PREVENTION AND TREATMENT OF GALLBLADDER DISEASES

Annotation:

Today, gallstone disease is becoming increasingly common. This article provides information on the factors that cause gallstone disease, its treatment and prevention.

Keywords: Stone disease, bile, gas (flatulence), cholangitis, gallstones, cholecystitis, cholecystectomy, postcholecystectomy, operative and conservative treatment.

Kirish:

O't tosh kasalligi, xolelitiaz - organizmda moddalar almashinuvi buzilishi natijasida o't pufagi va o't yo'llarida tosh paydo bo'lishi, ularda o't dimlanib qolishi bilan kechadigan kasallik. O't tosh kasalliklarini kelib chiqish sabablari: Safro tarkibiy qismlarining miqdoriy nisbati buzilganda, organizmda qattiq hosilalar shakllanishi sodir bo'ladi, ular vaqt o'tishi bilan kattalashib boradi va birlashadi, natijada tosh hosil bo'ladi. ko'pincha xolelitiaz xolesterin almashinuvi buzilishida kuzatiladi (uning safro tarkibida ortiqcha bo'lishi). xolesterin bilan o'ta to'yingan safro litogen deb ataladi.

O't pufagi o't suyuqligi (safro)ishlab chiqarib ovqatni hazm qilishga yordam beradi. Uning bir qancha vazifasi mavjud:

- a) ovqat hazm qilishdagi vazifasi yog'larni emulsiya (parchalash) qilish;
- b) o't bu najasga rang beradi;
- c) o't pufagi safro yig'iladigan va uning konsentratsiyasini oshirib beradigan ombor;
- d) safro omborni bo'shatish va to'ldirish uchun ichak gormonlariga signal yuboradigan vositachi;
- e) o't pufagi safro tarkibini boshqaradi (suv, safro tuzlari va boshqalar);
- f) ingichka ichakka safro oqishini nazorat qiladi;

O't pufagi qorin bo'shlig'ining yuqorigi o'ng sohasida, o'ng qovurg'alar yoyi ostida, jigarning pastki qismida joylashgan. O't pufagi ovqat hazm qilish tizimiga o't yo'llari deb nomlangan ichi bo'sh kanallar orqali ulanadi. O't pufagida o't suyuqligi to'planadi, u jigarda ishlab chiqariladi. O't suyuqligining tarkibi bir muncha murakkabroq:

- 1) suv;
- 2) safro kislotalar(safroning asosiy funksional komponenti)-12gramm/litr;
- 3) letsitin-fosfolipid-5gramm/litr;
- 4) xolesterin(yog')-1gramm/litr;
- 5) bilirubin(safroga rang beruvchi pigment)-0.2gramm/litr;
- 6) oqsil (protein)-2gramm/litr;
- 7) elektrolitlar (kaliy, natriy, kalsiy, xlor ionlari)-9 gramm/litr;

Ovqat istemol qilganda o't qopidan ajragan suyuqlik o'n ikki barmoqli ichakka tomadi va ovqatdagi yog'larni parchalab taom xazmida ishtirok etuvchi fermentni

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th January, 2025

faollashtiradi. Organizmda taxminan 50-80 ml safro suyuqligi bor. Agar ovqat hazm qilishda muammo

bo'lmasa o't pufagi ham faol ishlaydi. Ovqat hazm qilishda muammo paydo bo'lsa o't pufagida safro yig'ilib qoladi va uning dimlanishi oqibatida o't kasalliklari paydo bo'lishi mumkin.

O't tosh kasallilari.

Tosh xosil bo'lishining sabablari:

- a) o't yo'llarining infeksiyon yallig'lanishi;
- b) safro tarkibida xolesterin miqdorining ortishi;
- c) modda almashinuvi jarayonining buzilishi;
- d) o't yo'llarida safroning dimlanishi;

Malumotlarga ko'ra yer yuzi aholisining 5% ida o't pufagida tosh bo'lishidan qiynalar ekan. Asosan erkaklarga qaraganda ayollarda o't pufagi kasalliklari 2-3 baravar ko'proq kuzatiladi ekan. O't tosh kasalliklarining belgilari. Subektiv belgi:

- 1) o'n qovurg'a ravog'i ostida og'riq;
- 2) og'riqli irradiatsiya;
- 3) ko'ngil aynishi;
- 4) og'izda achchiq tam va og'iz qurishi;
- 5) jig'ildon qaynashi(zarda bo'lish);
- 6) qayt qilish ;
- 7) og'riqning ovqat bilan bog'liqligi (qattiq va suyuqligi);
- 8) qorinning dam bo'lishi;

Obektiv belgilar:

- 1) kattalashgan o't qopi;
- 2) qorin devori tarangligi;
- 3) reflektor stenokardiya;
- 4) temperatura ortishi;
- 5) leykotsitoz;
- 6) ECHT(eritrotsitlar cho'kish tezligi)ning ortishi .

O't Pufagi shamollashi: O't pufagi shamollashi – xoletsistit. O't pufagi yallig'lanishi ovqat hazm qilish tizimi kasalliklarining keng tarqalgan turlaridandir. Aksariyat hollarda vaqtida ovqatlanmaslik yoki haddan ziyod taom iste'mol qilish natijasida

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th January, 2025

o't suyuqligi hosil bo'lishi va o't suyuqligi haydalanishining buzilishi va buning natijasida tosh yig'ilishi, surunkali

qabziyat, turli infeksiyalar sabab yuzaga keladi. Yog'li taomni xushlovchilarda esa xoletsistitga chalinish ehtimoli birmuncha yuqori. Xoletsistitda safro to'planib borib, o'ng biqin – qovurg'a ostida simillagan og'riq kuzatiladi. Shuningdek, safro qusish holatlari ham bo'lishi mumkin

O't dimlanishi: O't dimlanishi. O't suyuqligi turib qolishiga o't qopining qisqaruvchanlik funksiyasi izdan chiqishi, bukilishi ya'ni o't yo'llaridagi nuqsonlar – o'tning «bo'yni» qiyshayishi, chandiqlar, ichki a'zolarining o'z o'rnidan pastga tushishi, qabziyat, kamharakatlilik, kam ovqat iste'mol qilish kabilar sabab bo'ladi. Ovqat hazm bo'lishi buzilganida jigar ajratayotgan suyuqlik o't pufakda to'planib, dimlanadi. Shuningdek, uyqu oldidan to'yib ovqatlanish hamda harakatsizlik sababli taom hazm bo'lmay, o't suyuqligi dimlanishiga olib keladi. Bu holatda og'iz taxirlashishi yoki jig'ildon qaynashi kuzatiladi. Ushbu kasallik belgilar keyinchalik o't qopida tosh hosil bo'lishiga olib keladi.

Ushbu dimlanish sabablarini bartaraf etishga harakat qilsangiz, o't dimlanmaydi. O't dimlanishi qon bosimiga ta'sir etmaydi.

Davolash choralari: O't tosh kasalliklarni davolashda konservativ va operativ davolanadi:

Konservativ davo:

- 1)dieta;
- 2)spazmolitiklar;
- 3)antibiotiklar;
- 4)infusion va detoksikatsion muolaja;
- 5)simptomatik muolaja;

Operativ davo:

- 1)ochiq usulda xoletsistektomiya;
- 2)laparoskopik xoletsistektomiya;
- 3)xoledoxolitotomiya;
- 4)paillosfinkterotomiya;
- 5)xoletsisto-va xolangiostomiya;
- 6)xoledoxoduadenoanastamoz;

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th January, 2025

Bazan (o't pufagi shamolashi) o'tkir xolesistit bo'lgan bemorda xolitsistektomiya operatsiyasi o'tkaziladi. Bunda o't pufagi olib tashlanadi va bir qancha asoratlar beradi:

- 1)infekssiya tushishi;
- 2)qon ketishi;
- 3)safro oqishi;
- 4)safro yo'lining shikastlanishi;
- 5)ichak va qon tomirlarning shikastlanishi;
- 6)chuqur tomir trombozi;
- 7)umumiy behushtlikdan kelib chiqadigan xavf.

Jarayondan keyingi oqibatlar

Asosiy natija to'g'ridan-to'g'ri o'n ikki barmoqli ichakda sodir bo'lgan safro chiqishi hisoblanadi. Bu hislar katta noqulaylik tug'diradi. Ushbu hodisa postkoletsistektomiya sindromi deb ataladi. Ushbu inson sindromida uzoq vaqt ko'ngil aynishi va qayt qilish, diareya, oshqozon yonishi kabi boshqa noqulayliklar bilan bezovta bo'lishi mumkin. Biror kishi achchiqlanishi mumkin, sariqlik kuzatilishi mumkin. Bularning barchasi tana haroratining oshishi bilan birga bo'lishi mumkin. Bu oqibatlardan xalos bo'lish juda qiyin va hatto imkonsizdir. Ko'p odamlar uchun bu oqibatlar hayot davomida hamroh bo'ladi.

Yuqori harorat Harorat yallig'lanish jarayonlarida, infektsiyaning tarqalishida paydo bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, harorat safro turg'unligini ko'rsatishi mumkin. Bunday hollarda harorat 14 kun ichida ko'tariladi. Qoida tariqasida, u 37,2-37,5°S oralig'ida saqlanadi. Haroratning oshishi tiklanish jarayonlarini ko'rsatishi mumkin. Istisno hollarda harorat 38 ° C yoki undan ko'p bo'lishi mumkin. Bu infektsiyani ko'rsatishi mumkin, yiringli va yallig'lanish jarayonlari.

Siz darhol shifokorga tashrif buyurishingiz kerak, bunday patologiya ning sababini aniqlang. Qorin bo'shlig'ining ultratovush tekshiruvi, operatsiyadan keyingi chandiq amalga oshiriladi.

Laparoskopiya dan so'ng qorin bo'shlig'ida, tikuv sohasida bitishmalar paydo bo'ladi. Ular churra rivojlanish xavfini keskin oshiradi. Aynan adezyonlar paydo bo'lganligi sababli kuchli jismoniy faoliyat tavsiya etilmaydi.

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th January, 2025

Gaz, meteorizm Operatsiyadan keyin kuchli gaz hosil bo'lishi qayd etiladi. Avvalo, bunday buzilishlarning sababi ichak devorlarini shilimshiq bilan tirnash xususiyati, kanallarda patologik o'zgarishlar va umumiy hazmsizlikdir

Jarayondan keyin ehtiyot bo'ling Operatsiya tugashi bilan shifokor asta-sekin odamni ongiga keltiradi: ular shunchaki behushlik qilishni to'xtatadilar. Reanimatsiya bo'limidagi bemor hushiga keladi. Uning holati ulangan uskuna tomonidan nazorat qilinadi. Nazorat qilish uchun quyidagilar qo'llaniladi: tonometr (nazorat qon bosimi), elektrokardiograf (nazorat yurak urish tezligi), gematologik analizator (asosiy qon parametrlarini kuzatish). Shuningdek, odamga kateter ulanadi, bu siydik chiqishini, uning holatini va ko'rsatkichlarini nazorat qilish imkonini beradi. Qayta tiklash oddiy. Avval yotoqda dam olish kerak (6 soat). Bu vaqt o'tgandan so'ng, oddiy harakatlar qilishi mumkin, masalan, yotoqda ag'darilgan, o'tirish, turish. Asosan doktor yozib bergan parxez bilan bemorni axvolini avvalgi xolatida saqlash mumkun. Agar shifokor yozib bergan parxezli taomlarga rioya etmasa bemorni axvoli og'irlashishi mumkun..

Xulosa: xulosa qilib aytganda o't pufagining yuqorida ko'rib o'tgan vazifalari bu odamning sog'lom ovqatlanish tarziga e'tibor berishi, yog'li, qattiq va dudlangan mahsulotlarni meyorida istemol qilishi, operatsiya bo'lgan bemorlar esa shifokor nazorati

ostida bo'lishi va parxezli taomlarni doimo istemol qilib yurishi lozim. Bu ko'rsatkichlar

ularning tezroq sog'ayib ketishi uchun muhim omil bo'lib hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abu Ali ibn Sinoning —Tib qonunlari II-jildi. Toshkent. 1992
2. A. Ahmedov odam anatomiyasi
3. Internet ma'lumotlari. <https://mymedic.uz>
4. O'. Oripov Sh. Karimov umumiy xirurgiya
5. A.J. Hamroyev xirurgiya.
6. Zatevaxin T.T.B
7. M.S. Abdullaxojayeva patalogik anatomiya.